

9 januari om 11u30 : Nieuwjaarsdrink en 'slow discovery' van het volledig heringerichte museum, nieuwe aanwinsten en een blik achter de schermen van het MSK Gent.

**Vooreerst wil ik in naam van het hele MSK-team graag iedereen het allerbeste wensen voor 2018!
En om samen het jaar bruisend en in schoonheid in te zetten, hoop ik u van harte te mogen verwelkomen op dinsdag 9 januari met feestelijke bubbels en vooral tijd om het museum te bezoeken in aanwezigheid van de voornaamste actoren.**

Beste kunstliefhebber,

Het Museum voor Schone Kunsten Gent heeft er een bijzonder jaar op zitten. Na een jarenlange voorbereiding ontpopte het MSK zich dankzij de volledige herinstallatie van haar permanente collectie tot een volwaardig museum van internationaal niveau. Meer dan ooit werden linken gelegd tussen verleden en heden, met associaties en juxtaposities over de volledige collectie heen. In het nieuwe parcours ontdekken bezoekers meer dan 600 kunstwerken uit 7 eeuwen Europese geschiedenis, die in een verrassende opstellingen in dialoog gaan met elkaar en met interventies door actuele kunstenaars.

Het MSK confronteert steeds opnieuw de beeldtaal van kunstwerken uit verschillende landen en periodes, en laat ze onderling en met de bezoekers in dialoog gaan. Want alles staat met elkaar in verbinding, en de existentiële vragen die we ons vandaag stellen verschillen weinig van deze uit vroeger tijden...

Ook met onze tijdelijke projecten, tentoonstellingen en publieksactiviteiten geven we nieuwe betekenissen aan de kunst en de uiting ervan. Zo brachten het MSK, FRAC Lorraine (Fr) en Fundació Antoni Tàpies (Es) in 2016 en 2017 meer dan 2000 deelnemers aan het Europese sociaal-artistieke project 'Manufactories of Caring Space-Time' voor het eerst in aanraking met kunst. Componiste An Pierlé ging de hele zomer lang in muzikale dialoog met de collectie, en de tentoonstelling 'Ooggetuigen' toonde hoe Spanjaard Francisco Goya en Iraanse Farideh Lashai 200 jaar na elkaar omgingen met censuur, repressie en hoop.

Het is onmogelijk om de vele projecten op te sommen, maar hou zeker de website in het oog voor alles wat we doen en nog van plan zijn. Met het nieuwe jaar voor de deur pakken we daarom maar al te graag nog eens uit met de vele must-sees die elke rechtschapen cultuurliefhebber absoluut gezien moet hebben in ons 'Open Museum'.

Hartelijke groeten voor 2018, namens mezelf en het hele museumteam,

Catherine de Zegher

Catherine de Zegher, directeur van het MSK Gent

De 10 'must-sees' van het MSK GENT

1. To come: Medardo Rosso

10.03.2018 – 24.06.2018: Medardo Rosso

Voor het eerst in België wijdt het MSK Gent in de lente van 2018 een overzichtstentoonstelling aan de Italiaanse kunstenaar Medardo Rosso (1858 –1928), de pionier van de moderne sculptuur.

Rosso was geen beeldhouwer in de klassieke betekenis van het woord, geen kunstenaar die in steen hooft, maar een boetseerder in de zachte klei en was. Hij verwerkte niet alleen universele ideeën als verwaarlozing en hulpeloosheid, armoede en onschuld; Rosso trachtte tevens het vluchtige moment te capteren en dit moment van verwondering met zijn publiek te delen. Rosso dramatiseerde het moment niet, maar capteerde het, verlengde het en ontdeed het langzamerhand van zijn materiële omgeving. In zijn beelden wilde hij de dynamiek en de intensiteit van het leven zelf leggen. Bepaalde zijden van het beeld werkte hij uit, andere niet, zodat hij de kijker in zijn waarneming leidt.

Voor de opstelling van zijn werk gaan we uit van de concepten die Rosso ontwikkelde: zijn strijd met het medium, zijn overtuiging dat licht de essentie is, zijn aanvoelen van de omgeving, zijn overtuiging dat ruimte essentieel is, de waarde die hij hechtte aan het gezichtspunt, en zijn interesse voor het beeld en zijn lumineuze kwaliteiten. In de tentoonstelling focussen we op het wonderlijke proces van Rosso's werk, via zijn beelden en tekeningen, maar tevens via zijn foto's waarin hij zijn einddoel bereikte, namelijk de dematerialisatie van de vorm, door de vormen te laten vervagen en opgaan in de ruimte.

Curator Gloria Maure

Download link HR persbeeld Medardo Rosso

<https://we.tl/xwcsaOLR4m>

Persinformatie MSK Gerrie Soetaert Press & Communication

Gerrie.soetaert@skynet.be Tel. +32(0)475 47 98 69

Beeldmateriaal: indien links niet meteen openen: copy/paste in browser

<https://www.mskgent.be>

2. Geta Bratescu, nog tot 14 januari in het MSK

Het oeuvre van de Roemeense kunstenares Geta Brătescu (°1926) omvat sinds de jaren 1960 bijzonder uiteenlopende werken, gaande van tekeningen en textielcollages tot print, performance, film en installatie. Een rode draad doorheen deze veelzijdige kunstpraktijk is de rol van Brătescu's atelier als een plaats waar ze zichzelf herdefinieert en vragen stelt rond identiteit en dematerialisatie. Door haar interesse in literaire figuren zoals Aesopus, Faust en Medea roept ze daarbij ook vragen op rond ethiek, vrouwelijkheid en moederschap. Onder het totalitaire regime van Nicolae Ceaușescu was het atelier voor de kunstenares bovendien een veilige maar gemarginaliseerde ruimte, waar ze haar kunst temidden van het dagelijkse leven maakte en beleefde.

Brătescu's internationale erkenning groeide vooral tijdens de laatste jaren, dankzij deelname aan groepstentoonstellingen zoals de Biënnale van Istanbul (2010), La Triennale de Paris (2012) en de Biënnale van Venetië (2013 en 2017). Haar kunst werd recent opgenomen in meerdere gerenommeerde internationale collecties. Toch is de tentoonstelling in Gent pas de vierde grote tentoonstelling van haar werk buiten Roemenië, en de eerste in België.

Deze tentoonstelling werd georganiseerd in nauwe samenwerking met Camden Arts Centre, Londen.

Download link Geta Bratescu persbeeld in HR

<https://we.tl/79Yhf1hsZz>

3. Het Tekenkabinet: zorg voor het kwetsbare / 9 werken van Leon Spilliaert

In 2016 opende het MSK in het hart van het museum het Tekenkabinet: een reeks zalen waar haar indrukwekkende, maar kwetsbare collectie werken op papier en kostbare boeken een permanente plaats toegewezen kreeg.

Het kabinet is een ruimte voor wisselende presentaties, aangezien kunst op papier niet voor lange tijd mag blootstaan aan het licht. Dit najaar ligt de focus op het symbolisme, dat in de museumverzameling vooral vertegenwoordigd is door belangrijke werken op papier van onder meer Fernand Khnopff en Léon Spilliaert.

Daarnaast worden aan de hand van schilderijen, beeldhouwwerken, tekeningen en schetsboeken diverse aspecten belicht van de kunstenaarspraktijk in het atelier. Hier staat het werk van Victor Servranckx centraal. Deze presentatie sluit naadloos aan bij de tentoonstelling '**Geta Bratescu: Een atelier voor jezelf**', die nog tot 14 januari 2018 de relatie tussen de kunstenares en haar atelier centraal stelt.

Bovendien toont het MSK in één van de zaaltjes van het Tekenkabinet elf werken van Léon Spilliaert. Doordat ze op papier werden gemaakt, kunnen deze prachtige stukken slechts tijdelijk getoond worden aan het publiek. Te langdurige presentatie zou immers risico opleveren aan lichtschade. Na 14.01 gaan ze voor minstens een jaar terug het depot in. Mis de kans niet om ze in het museum te komen bewonderen.

Download link persbeeld Spilliaert

<https://we.tl/6Vk0NiRjrr>

4. Nieuwe aanwinst: Auguste Rodin, *Smart*, ca. 1903-1904

Het MSK heeft een reeks recente aanwinsten op zaal gebracht. Daarbij ook een bijzonder gips van Auguste Rodin. De band tussen Rodin, de stad en het museum gaat al meer dan een eeuw terug, en deze meest recente aankoop is een mooie verrijking van het Gentse collectie én een passend voortzetten van een oude traditie.

Rodins band met België

Auguste Rodin, zonder twijfel de meest bekende beeldhouwkunstenaar van de voorbije 150 jaar, had een bijzondere band met België. De Franse kunstenaar bouwde er een netwerk van hechte vrienden uit in België. Zijn werk werd gefêteerd in progressieve kringen als Les Vingt en bekroond op de officiële salons. Ook met Gent had Rodin een bijzondere band. In 1880 ontving hij er op het kunstsalon zijn eerste en enige gouden medaille, een feit dat de kunstenaar nooit is vergeten.

Meer dan een eeuw later sluit de aanwinst van *Smart* uit de oude verzameling van schrijver en kunstcriticus Emile Verhaeren perfect aan bij de toenmalige Gentse interesse voor Rodin, die erop gericht was de bijzondere band tussen Rodin en België te bewaren. **'Smart': uit privécollectie naar het MSK**

Midden 1915 schonk Auguste Rodin het beeld aan Emile Verhaeren. De directe aanleiding daarvoor was een voorleessessie waar Rodin met Verhaerens oorlogsgedichten had kennisgemaakt. Marthe Verhaeren, de weduwe van de in 1916 overleden schrijver, schonk het beeld aan André Fontainas, die een hechte vriend was geweest van Verhaeren. Na het overlijden van Fontainas in 1948 bleef het beeld in familiaal bezit.

Naar aanleiding van de tentoonstelling 'Verhaeren Verbeeld', die het MSK in het najaar van 2016 bracht, nam het museum het beeldhouwwerk in bruikleen. De Vrienden van het Museum het bijzondere beeld aansluitend verwerven, en sinds oktober is het te bewonderen naast de andere Rodins in de collectie.

Smart is een mooi voorbeeld van de zgn. *découpage*-techniek van Rodin, een techniek die Rodin regelmatig gebruikte door elementen uit grotere beeldengroepen te isoleren en afzonderlijk uit te werken. De beeldhouwer hernam de kop onder meer in de *Hellepoort* (ca. 1880-1890), in *Fugit Amor* (ca. 1885), en *Ugolino* (tussen 1882 en 1906)

5. Het legaat van Jozef en Fernand De Blicq: nieuwe werken voor het eerst getoond!

Valerius De Saedeleer, Winterlandschap in Wales, ca. 1914-1918

Met het exceptionele legaat van Jozef en Fernand De Blicq hangen er momenteel vijftientig zeldzame schilderijen en beeldhouwwerken van voornamelijk kunstenaars actief in Sint-Martens-Latem en de Leiestreek in het MSK. Daarbij zitten klinkende namen als Emile Claus, Valerius De Saedeleer, George Minne, Albijn Van den Abeele en Gustave Van de Woestyne. Het zijn stuk voor stuk onbekende topwerken die de afgelopen 50 jaar in de beslotenheid van twee privéverzamelingen doorbrachten. Een onschatbare aanvulling voor de kerncollectie van het Gentse museum!

Het legaat versterkt het reeds aanwezige ensemble van kunstwerken uit deze periode en illustreert de aantrekkingskracht van het museum als kenniscentrum van Belgische kunst omstreeks 1900.

Twee bijzondere verzamelingen

De kunstwerken brachten de afgelopen 50 jaar in de beslotenheid van twee privéverzamelingen door. Ze werden per erfenis overgelaten aan het MSK, dat al een sterke traditie heeft in de kunst van de Leiestreek. Het genereuze gebaar brengt niet alleen lang vergeten, maar schitterende kunstwerken opnieuw onder de aandacht. Het legaat versterkt tevens het reeds aanwezige ensemble van kunstwerken uit deze periode en illustreert de aantrekkingskracht van het museum als kenniscentrum van Belgische kunst omstreeks 1900.

Nauwe banden met de lokale kunstenaars

Een groot deel van het legaat is afkomstig uit de verzameling van Joseph De Blicq (1866-1927), een Aalsterse brouwer, liberale politicus, mecenas en kunstverzamelaar. De Blicq was nauw bevriend met Valerius De Saedeleer (1867-1941) en George Minne (1866-1941), en dat verklaart het grote aantal werken van hen in het legaat. Maar daarnaast bevat het ook schilderijen van Emile Claus (1849-1924), Albijn Van den Abeele (1835-1918) en Gustave Van de Woestyne (1881-1947), die stuk voor stuk waardevolle verwervingen voor de museumcollectie zijn. Hieronder bekijken we een aantal toppers in meer detail.

Bijzonder aandeel Valerius De Saedeleer

In het legaat springt het aandeel De Saedeleer in het oog: niet minder dan 11 schilderijen. Vaak gaat het om werken die tot nog toe enkel via zwart-witafbeeldingen bekend waren... Absolute hoofdwerken zijn *Einde van een mooie dag* (1905), *Pachthoeve in de sneeuw* (1907), *Winterlandschap in Wales* (ca. 1916) en *Klein dorp onder de sneeuw* (1933).

Met de reeds in de museumcollectie aanwezige werken van De Saedeleer kan het MSK via het legaat de evolutie van de kunstenaar op de voet volgen, gaande van zijn periode in Sint-Martens-Latem en Tiegem voor de Eerste Wereldoorlog, en Wales tijdens de oorlog, tot Etikhove waar de kunstenaar vanaf 1921 tot zijn dood verblijft. Zijn vriend De Blicck woonde ongeveer twintig kilometer verderop in Geraardsbergen, dwars door de Vlaamse Ardennen.

Beeldhouwwerk door George Minne

Naast De Saedeleer is ook Minne goed vertegenwoordigd in het legaat. Hoewel het MSK Gent reeds de meest uitgebreide museale collectie van beeldhouwwerken en tekeningen van Minne in bezit had, vormt het legaat ook hier een prachtige aanwinst. Zo wordt het nu mogelijk om van bepaalde beelden verschillende versies te tonen in verschillende materialen, gaande van brons en hout, tot marmer en graniet. Op die manier kunnen we Minnes manier van werken en de verwerking van één voorstelling in diverse media aanschouwelijk maken.

Gustave Van de Woestyne, Deeske, 1902

Gustave Van de Woestyne

Tot slot verdient een klein, maar exquis schilderij van Gustave Van de Woestyne de aandacht. Kort na zijn aankomst in Sint-Martens-Latem schilderde de jonge kunstenaar een portret ten voeten uit van Deeske (1902). Voor de kunstenaar werd deze eenvoudige pachter naderhand één van zijn favoriete modellen die in tal van schilderijen als een typebeeld terugkeert.

Download link persbeeld 'Smart' van Auguste Rodin en legaat De Blicck

<https://we.tl/ZPsamiDYzt>

6. De vaste museumcollectie Herontdekt

Voor de herinrichting van haar volledige vaste collectie kiest het museum voor relatie, associatie, en juxtapositie van werken uit het verleden en het heden. In kunstmiddens spreekt men van een transhistorische aanpak, maar dit veronderstelt dat er nog steeds categorieën en grenzen zijn, terwijl het MSK ervan uit gaat dat er een zekere continuïteit en connectie bestaat tussen kunstwerken uit verschillende periodes, die communiceren met elkaar en met de bezoekers.

Met dit soort van dialogen bewijst het museum hoe alles met elkaar in verbinding staat, hoe ideeën bewegen doorheen de eeuwen en hoe de kunst steeds nieuwe betekenissen krijgt in een wereld in constante verandering.

Dit komt tot uiting zowel in de middeleeuwse zalen als in de 19^e-eeuwse salonzalen met Belgische en Europese kunst, of nog, in de zaal met portretten van de 16de tot de 20ste eeuw, als stille getuigen over hoe verschillende generaties zichzelf in beeld lieten brengen. Zo wordt de verwantschap aangegeven tussen kunst uit verschillende periodes en wordt de ontwikkeling van de beeldtaal sinds de middeleeuwen geaccentueerd. Immers onze existentiële vragen waren vroeger niet zoveel anders dan vandaag...

Download link installatiebeelden herinrichting vaste collectie

<https://we.tl/Wch4wvKP4L>

Belgische en internationale topwerken

Andere hoogtepunten en publiekslievelingen zijn gewijd aan de kunst uit Sint-Martens-Latem en de Leiestreek, het Belgische en Duitse expressionisme, de abstracte kunst van de jaren 1920 en het surrealisme. Dit kwaliteitsvolle overzicht van Belgische en internationale kunst uit deze periode toont een moderniteit die nog te weinig bekendheid geniet bij het brede publiek. Omdat de Gentse collectie ook internationaal geroemd is voor haar topwerken van Belgische kunstenaars krijgen James Ensor, Théo Van Rysselberghe en George Minne elk een monografische ruimte. Deze kunstenaars vormen mee het gezicht van de Gentse museumverzameling en blijven ook in de toekomst onderwerp van verdere studie.

David Hammons, Springfield (VS) 1943, *Chasing the Blue Train*, 1989-1991 Gent, (S.M.A.K.), Tijdelijke bruikleen

Tijdelijke bruiklenen vullen de eigen collectie aan

Museale en private partners uit binnen- en buitenland werkten mee aan de herinrichting om de Gentse collectie te versterken, ze in een internationale context te plaatsen én er nieuwe verhalen aan toe te voegen. Met name museale en institutionele partners waaronder Belfius, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, het STAM Gent en de Stedelijke Musea van Brugge en Kortrijk. Tegelijk trekt het museum actief collectiestukken aan uit binnen- en buitenlandse privéverzamelingen, onder meer de schilderijen *De roker* van Constant Permeke en *De melancholische viswijven* van James Ensor. Ook in de toekomst blijft het MSK Gent inzetten op de goede relatie met partnermusea en verzamelaars, als forum voor kunst van gisteren en vandaag.

7. Hedendaagse kunst in het MSK

Luc Tuymans, The Arena, 2017

Luc Tuymans schildert zijn eerste fresco op de museummuren van Gent

Na meer dan twintig jaar keert **Luc Tuymans** (Mortsel, 1958) terug naar het Museum van Schone Kunsten Gent. In 1990 maakte hij in De Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst, waarvan de tentoonstellingsruimte zich in de kelders van het huidige MSK bevond, zijn eerste belangrijke tentoonstelling in een publieke instelling. Een debuut waarbij hij het uitgangspunt van zijn schilderkunstige oeuvre, zowel wat betreft de thematiek als de uitvoering ervan, reeds haarscherp had afgelijnd.

Het werk van Luc Tuymans gaat over het waarheidsgehalte van beelden. Een onderzoek dat hij als schilder voert in relatie tot fotografie en film, waarvan hij formele kenmerken als monochromie, cadrage, close-up, onscherpte, montage en sequenties in zijn schilderijen overneemt. De vragen die hij hierbij stelt houden verband met de relatie tussen het beeld en de herinnering of tussen het fotografisch document en de historische gebeurtenis. Op zoek naar (de relativiteit van) de waarheid behandelt hij historische thema's als de Holocaust, het Belgische koloniaal verleden en het Vlaams nationalisme.

In 1994 realiseerde hij in de bovenzalen van het museum, die toen behoorden tot het Museum voor Hedendaagse Kunst voor de tentoonstelling 'This is the Show and the show is Many Things' een werk in situ. Maar deze keer maakt hij voor het eerst gebruik van de fresco techniek om rechtstreeks op de muur te schilderen. Hierdoor ontstaat een hechte relatie tussen het hedendaags karakter van zijn schilderkunst en het klassieke idee van het Museum voor Schone Kunsten en zijn verzameling.

The Arena: een werk met geschiedenis

Voor dit fresco grijpt Tuymans terug naar *The Arena*, een werk uit 1978. Centraal in beeld staat een moeilijk te onderscheiden theatrale scène die bestaat uit een vaag beschilderde achtergrond en een fotocollage van onherkenbare figuren. Links in beeld zien we een silhouet dat naar het beeld kijkt als naar een projectie.

Na zijn kunstopleiding studeerde Luc Tuymans in de jaren 1982-1985 kunstgeschiedenis. In deze periode experimenteerde hij uitsluitend met film. Van *The Arena* maakte hij toen een diorama, dat hij gebruikte voor het realiseren van een film in super 8. In 2014 werden stills uit deze film gebruikt voor het een sequentie van zes grootschalige schilderijen. Deze gebruikte hij nu als basis voor de fresco.

Cinematografie in kalk

Om het cinematografische effect nog te versterken, koos Tuymans voor zijn fresco in het museum een lange convexe wand en een kopse eindmuur. Hierdoor ontstaat de illusie dat de beelden in cinemascope aan ons voorbijtrekken. In de drie fresco's zien we dezelfde scene vanuit een verschillend standpunt.

De sterke licht-donker contrasten, die oorspronkelijk het resultaat waren van de spot die op de camera gemonteerd was, verwijzen hier naar het dramatische licht uit de zwarte schilderijen van Francisco Goya. De dubbele betekenis van de titel - een arena is zowel een strijdperk als een toneelscène - benadrukt de ambigue plaats van de toeschouwer, een positie die afhankelijk is van het verlangen dat zijn kijken animeert.

Een fresco?

Een fresco is een muurschildering die op een verse (*a fresco*) en nog natte pleisterlaag geschilderd wordt. De centimetersdikke laag wordt op de naakte baksteen aangebracht. Deze moet stabiel, droog en vrij van opstijgend vocht zijn en gedurende geruime tijd aan de lucht zijn blootgesteld. De muur moet verschillende malen worden natgemaakt om een goede binding met het fresco te verzekeren.

In de 15de eeuw werd de tekening door middel van een karton met een graveernaald ingegrift. Vandaag gebeurt dit door projectie. Terwijl het pleisterwerk droogt, worden de pigmenten geabsorbeerd. Het schilderen moet snel gebeuren, omdat het pleisterwerk in één dag droogt. Naarmate de pleisterlaag indroogt, worden de kleuren lichter.

Interieur van 'Het Sigarenkistje', met de kunstenaar

Patrick Van Caeckenbergh, Kunstenaar schenkt zijn levenswerk aan het MSK

Vanuit zijn achtertuin in de landelijke Vlaamse Ardennen regeert **Patrick Van Caeckenbergh** (Aalst, 1960) over de wereld. Met 'De Pantoloog (danke schön)' brengt hij fragmenten uit die fantasierijke wereld binnen in het MSK, waar ze als een 'Wunderkammer' de wereld van de Gouden Eeuw aanvullen. Hij schenkt zijn werkkamer, verpakt als een reuzengroot sigarenkistje, aan het MSK en brengt tegelijk een hele reeks andere droomcreaties langdurig naar Gent. Samen vertellen ze het verhaal van de man die alles liefheeft, en zijn pogingen om de wereld te vatten in wonderkamers, verhalen en taxonomieën. Om bij weg te dromen...

Onder de titel 'Konterfeitsels' maakt Patrick Van Caeckenbergh in de verzameling Noord-Nederlandse schilderkunst uit de Gouden Eeuw een installatie met een keuze uit eigen werk. Hierbij heeft hij vooral belangstelling voor de manier waarop de wereld in de 17de eeuw groter werd en de kunst gedifferentieerder en hoe het rariteitenkabinet in afwachting van de encyclopedie het holistisch principe van de werkelijkheid op een eigenzinnige manier wist af te beelden.

Reeds zijn hele leven lang is Patrick Van Caeckenbergh bezig de wereld te ordenen. Hij verzamelt en klasseert, inventariseert en legt verbanden, tussen taxonomie en genealogie, cartografie en kosmologie. Voor zichzelf creëerde hij een curieuze wereld die hij als een verwonderde ontdekkingsreiziger verkent en voor ons in kaart brengt.

Maar aangezien zijn verbeeldingskracht groter is dan de werkelijkheid creëert zijn fatale orderingsdrang meer chaos dan orde. Wat vanuit de ratio logisch lijkt, wordt vanuit het standpunt van de spijsvertering absurd, en bij momenten surreëel en zelfs hilarisch.

Ter gelegenheid van de nieuwe collectiepresentatie heeft Patrick Van Caeckenbergh aan het museum een van zijn belangrijkste werken geschonken. 'Het sigarenkistje' is zijn studiolo of de werkruimte van de denkende kunstenaar. Samen met zijn volledige inhoud, waaronder zijn bibliotheek, zijn bed en zijn werktafel, zal het vanaf oktober in het museum een permanente plaats krijgen.

** Pantologie: de wetenschap van het geheel, Pantoloog: Hij die alles liefheeft.*

Ria Verhaeghe: Verticals

Reeds meer dan dertig jaar verzamelt **Ria Verhaeghe** (Roeselare, 1950) foto's uit kranten en tijdschriften die ze volgens eigen principes ordent en catalogiseert om er nieuwe beelden uit te distilleren. Haar persoonlijke beeldbank – de *Provisoria* – bestaat uit een 25.000 foto's die werden uitgeknipt, bewerkt en gebundeld. Een vijfde van haar archief is digitaal toegankelijk via een trefwoord (Beauty, Chaos, Icarus, Icon, Traces, ...), een kleur en een datum. Tussen deze beelden, die afkomstig zijn uit de persoonlijke leefwereld van anonieme individuen of verband houden met historische gebeurtenissen, legt ze associatieve verbanden die de grenzen van de conventionele categorieën ver overschrijden.

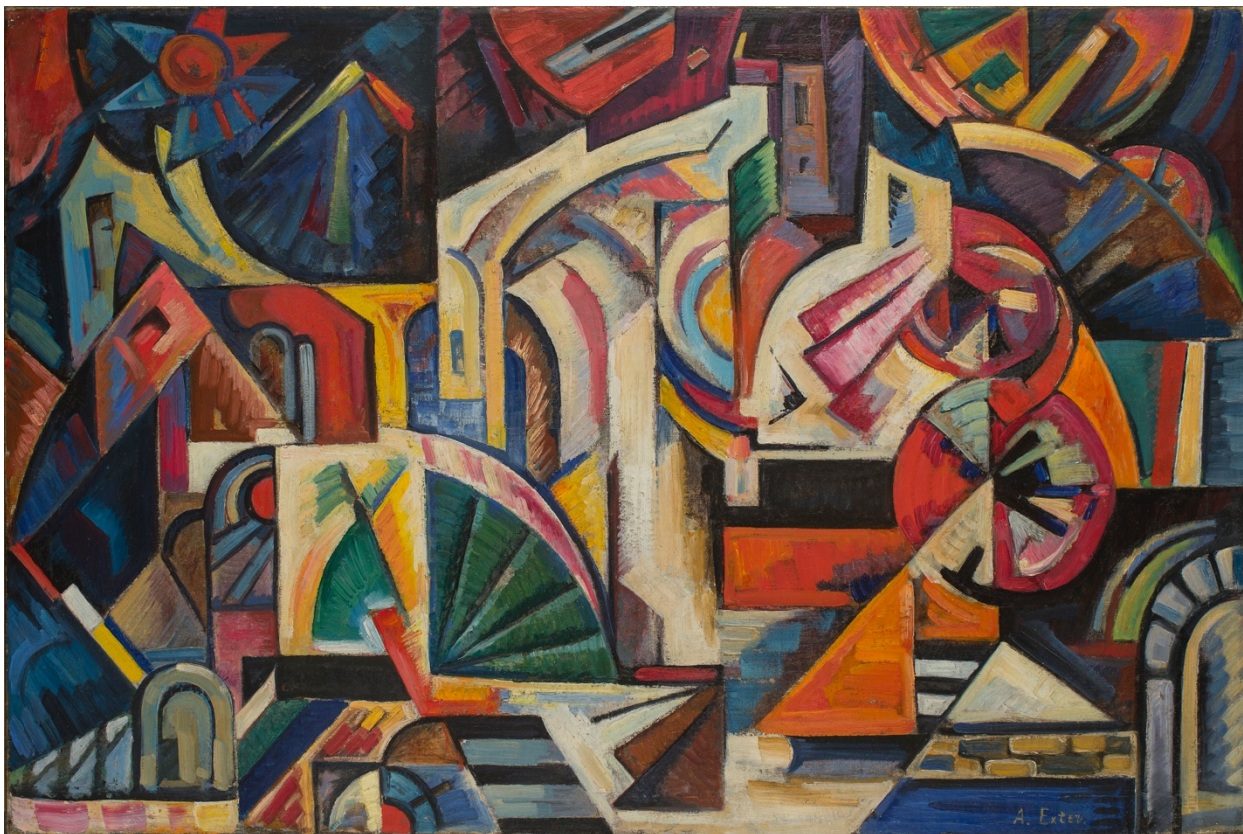
In de verzameling laat middeleeuwse schilder- en beeldhouwkunst van het MSK toont Ria Verhaeghe een reeks kleine paneeltjes die gebaseerd zijn op foto's die in haar archief verzameld zijn onder de hoofding *Verticals*. Aan de basis van deze werken liggen foto's van dode lichamen die onderverdeeld zijn in drie subcategorieën: *Single Vertical*, *Mass Vertical* en *Child Vertical*. Door deze beelden vanuit hun oorspronkelijk horizontaal gezichtspunt systematisch rechtop te zetten krijgen ze een nieuwe betekenis.

Wegens hun houten drager en het gebruik van bladgoud doen de *Verticals* denken aan Russische iconen en schilderijen van de Vlaamse Primitieven. Maar inhoudelijk kan het herpositioneren van een liggend naar een staand beeld ook gelezen worden als een vorm van reanimatie of 'heropstanding'. De interne dynamiek van verdwijnen en verschijnen wordt in het werk van Ria Verhaeghe aangedreven door een continue beweging van het negatieve naar het positieve, van het passieve naar het actieve, van het esthetische naar het ethische.

MSK Download link persbeelden Tuymans, Van Caeckenbergh, Verhaeghe

<https://we.tl/jEBoD8QbLc>

8. Russische kunst in Gent

Exter Alexandra- A.Exter

Een treffend staaltje Russisch modernisme in het MSK Gent

Het MSK Gent heropende zijn vaste collectie voor het publiek, in nieuw ingerichte zalen. Na de herinrichting zijn nu ook moderne Russische kunstenaars vertegenwoordigd met schilderijen die het MSK langdurig in bruikleen kreeg van de Dielegemstichting. De term 'Russische avant-garde' werd bedacht in de jaren '60 toen de westerse wereld deze vroeg twintigste-eeuwse beweging herontdekte. De werken van de Russische avant-garde waren gecensureerd door het Sovjetregime en werden geband uit musea en zelfs vernietigd.

In tegenstelling tot de term 'avant-garde', die een oppervlakkige ideologische connotatie heeft, is 'modernisme' vanuit semantisch oogpunt beter op zijn plaats om de kunst uit die periode te omschrijven. De selectie in het MSK Gent toont de reikwijdte en historische ontwikkeling van het Russische modernisme.

De werken brengen de creativiteit van grote Russische kunstenaars uit het eerste kwart van de 20e eeuw in beeld: Kazimir Malevich, Wassily Kandinsky, Alexandra Exter, Mikhail Larionov, Natalia Goncharova, Pavel Filonov, Vladimir Tatlin, Lyubov Popova, Nadezhda Udaltsova, Olga Rozanova, El Lissitzky en Alexander Rodchenko.

De tentoongestelde kunstwerken illustreren de evolutie van trends en stijlen in die tijd: van neoprimitivisme tot kubisme, futurisme tot niet-objectieve kunst, suprematisme tot constructivisme.

Hoewel de stijlperiode maar een kort leven beschoren was, ruwweg 15 à 18 jaar vanaf 1908-1909, evolueerden de artistieke trends, schildertechnieken en filosofische concepten razendsnel. In 1914 waren Olga Rozanova en Lyubov Popova fervente aanhangers van het cubofuturisme. Tegen 1917 was Rozanova overgestapt op suprematisme en in 1918 legde Popova zich toe op haar architectonische schilderijen. Door deze werken naast elkaar te plaatsen blijkt duidelijk hoe diep en spiritueel de artistieke zoektocht van het Russische modernisme was.

In chronologische volgorde focust het eerste deel op twee meesterwerken – Natalia Goncharova's *De evangelisten* en Mikhail Larionov's *Russische Venus* – die gecreëerd zijn eind de jaren 1910. Bij de selectie van de werken hield men er rekening mee dat Larionov, Goncharova, Malevich en Exter, hoewel ze al schilderden in 1904–1905, pas hun persoonlijke stijl definieerden in 1908–1909, nadat ze zich vrijmaakten van Cézanne, Gauguin, Van Gogh, Seurat ... In 1909–1911 werkte Goncharova aan een belangrijke reeks religieuze schilderijen in Byzantijnse en neo-Russische stijl. *De evangelisten* is een prachtige parel van Russisch modernisme omdat het werk zowel nationale tradities als Europese trends belichaamt. De Russische kerk verbood om symbolen van de evangelisten weer te geven zonder menselijke figuren zoals op de fresco's van Vasnetsov in de Sint-Vladimirkathedraal in Kiev. Goncharova verbrak die traditie en gaf *De evangelisten* voor het eerst in de Russische kunst weer op symbolische wijze. De *Russische Venus* wordt erkend als een van de mooiste primitivistische werken van Larionov die tot de conceptueelste Russische modernisten behoorde. Hij ging op zoek naar absolute originaliteit in zijn beeldtaal en distantieerde zich van de Franse kunst.

De schilderijen in de collectie tonen de overduidelijke invloed van het kubisme, futurisme en andere Europese stijlen. In veel gevallen zijn ze een specifieke interpretatie van een Europees picturaal idee. In het begin van de 20e eeuw werden kubisme en futurisme bijvoorbeeld beschouwd als tegenstrijdige concepten, zowel in artistieke als in ideologische zin. In Rusland bracht de versmelting van beide trends echter het cubofuturisme voort, met typische werken als *De houthakker* van Malevich, *Koffie* van Popova en *Kubistische vrouwenfiguur* van Udaltsova. Alexandra Exter verbleef vaak in Parijs na 1907 en was vertrouwd met het werk van Picasso, Matisse, Léger en Delaunay. Exter verstuurde als eerste beelden van kubistische schilderijen naar Rusland. Toen ze een romance had met Ardengo Soffici ontmoette ze Gino Severini, Giacomo Balla en andere Italiaanse futuristen. In 1913 schilderde ze *Firenze* in Italië, op hetzelfde moment waarop Soffici zijn *Synthese van het uitzicht op Prato* maakte. Het schilderij is verloren gegaan, maar foto's tonen hoe beide kunstenaars dezelfde artistieke zoektocht doormaakten. Het jaar daarna schildert ze opnieuw een *Firenze* in Rusland. De *Firenze*-schilderijen uit 1913 en 1914 waren allebei te zien op de tentoonstelling *Tramway V* die plaatsvond in Petrograd in maart 1915. De versie uit 1914 behoorde ooit toe aan George Kostakis, maar is nu opgenomen in de collectie van de Tretyakov Gallery.

Vladimir Tatlin wordt vertegenwoordigd door een werk uit de befaamde reeks *Naakten* die hij maakte in 1914. Enkele maanden later creëerde hij zijn eerste contrareliëfs die het nieuwe constructivistische tijdperk inluiden. Nog een meesterwerk is Alexander Rodchenko's *Constructivistische compositie. Zwart op zwart*. In 1919 maakte hij de reeks constructivistische schilderijen 'Zwart op zwart' als reactie op de suprematistische reeks 'Wit op wit' van zijn rivaal Kazimir Malevich. Pavel Filonov is de oprichter van de analytische kunst en een van de grootste Russische schilders. Toch bleef hij vrijwel onbekend in het westen omdat zijn werken niet in Europese of Amerikaanse musea hangen. *Supreem* geeft de spirituele aspiraties en unieke beeldtaal weer van Filonovs werk en legt de link naar poëzie en filosofie. Hij is een voortrekker van het Russische modernisme.

Van Wassily Kandinsky zijn er drie werken te zien: *Beiers landschap* (1909) gemaakt toen Kandinsky deel uitmaakte van Der Blaue Reiter (de blauwe ruiter), een Duitse expressionistische groep; een abstract schilderij van 1913–1914; en het meesterlijke *Impressie* (1917).

Kazimir Malevich is prominent aanwezig met het cubofuturistische schilderij *De houthakker* uit 1912, met een suprematistische compositie uit de vroege jaren '20 en met twee voordien onbekende werken die voorwerpen uit het boerenleven tonen – een spinrok uit de Vologdaregio en een koopwarenmand – en waarin geometrisch suprematisme en figuratief postsuprematisme samengevat worden. Deze combinatie van een conceptueel vocabularium en uit het leven gegrepen onderwerpen illustreert de plastische expressie in het Russische modernisme mooi.

9. Het Lam Gods: restauratie in het MSK

Sinds 2012 worden de panelen van het Lam Gods gerestaureerd in het MSK.

Ondanks het publieke karakter van de restauratie, waarbij de bezoekers de restaurateurs achter een glazen wand in het museum aan het werk kunnen zien, zijn de restaurateurs niet permanent in het atelier aanwezig. Naast het restaureren zelf doen ze achter de schermen ook aan wetenschappelijk onderzoek waarvan de resultaten achteraf gepubliceerd worden. De Vlaamse Overheid heeft recent groen licht gegeven voor de voortzetting van de doorgedreven restauratie van het Lam Gods van de gebroeders Van Eyck. In een eerste fase werden de panelen en lijsten van het gesloten altaarstuk tussen 2012 en 2016 gerestaureerd, waarbij de overschilderingen op 70% van de originele verflaag werden verwijderd en de échte Van Eyck zo na ruim vier eeuwen terug aan het licht kwam.

De daaropvolgende studie door het restauratieteam van het KIK van de panelen van het geopende altaarstuk had aangetoond dat ook hier ruime overschilderingen aanwezig waren die de originele en goed bewaarde verflagen van Eyck bedekten. De Vlaamse Overheid geeft nu groen licht om ook fases 2 en 3, de restauratie van respectievelijk het onderste en bovenste register van de binnenpanelen, op doorgedreven wijze uit te voeren en de originele verflaag van Van Eyck dus volledig te ontdoen van overschilderingen.

Fase 2, de restauratie van het onderste register van de binnenpanelen met centraal De Aanbidding van het Lam Gods, moet eind 2019 voltooid zijn zodat de panelen tijdens het Van Eyckjaar 2020 opgesteld kunnen worden in het nieuwe bezoekerscentrum in de Sint-Baafskathedraal. Fase 3, de restauratie van het bovenste register van de binnenpanelen, gaat in 2021 van start.

De gerestaureerde panelen van het gesloten altaarstuk zijn te zien op <http://closertovaneyck.kikirpa.be>

Gesprekken en rondleidingen

Maandelijks kan men deelnemen aan rondleidingen of in gesprek gaan met de restauratoren. In de agenda op de site van het MSK wordt aangegeven wanneer deze doorgaan.

De restaurateurs werken achter glas van dinsdag t.e.m. vrijdag. De panelen zijn in het weekend en op feestdagen zo opgesteld dat ze zichtbaar zijn voor het publiek.

<http://closertovaneyck.kikirpa.be>

HR beeld fase twee Van Eyck via link <https://we.tl/Wrc0WAaXFY>

10. Parastou Forouhar

Written Room, 2016, Muurschildering in acrylverf

Nog tot 31/12 2018 in de inkomhal van het MSK Gent

Parastou Forouhar Parastou Forouhar, Teheran 1962, Woont en werkt in Offenbach.

Forouhar gebruikte lettertekens uit het Perzisch alfabet op een manier waarbij ze herkenbaar zijn, maar in hun samenstelling geen betekenisvolle zinnen vormen.

Een herkenbaarheid die bij Syrische vluchtelingen, op bezoek in het museum, heftige emoties losmaakte omdat ze een taal herkenden, zelfs al had die geen directe betekenis.

Alhoewel het werk van deze in Duitsland verblijvende Iraanse kunstenaar op het eerste gezicht weinig met oorlog en conflict te maken heeft, is het toch nauw verbonden met haar eigen geschiedenis en dat van haar land. Haar moeder was een activiste en haar vader minister in de interim regering van 1979. Allebei zijn ze in 1998 vermoord wegens hun openlijke kritiek op de schendingen van de mensenrechten door de Islamitische Republiek. Maar als immigrant heeft ze het vooral over het verlies van haar moedertaal, het Farsi, die enkel in haar herinnering verder leeft.

Ondanks haar kritische houding tegenover de Iraanse regering en het moslimfundamentalisme, behandelt ze in haar werk universele thema's als ontheemding, gender en culturele diversiteit. Met haar *Written Rooms* wil ze vooral de toeschouwer aanmoedigen na te denken over de relatie tussen taal en identiteit.

Persbeeld Parastou Forouhar via link:

<https://we.tl/CRMumdYIIa>

Persinformatie MSK

Gerrie Soetaert Press & Communication

Gerrie.soetaert@skynet.be

Tel; +32(0)475 47 98 69

Beeldmateriaal: indien links niet meteen openen: copy/paste in browser

<https://www.mskgent.be>

